

**Vízkészletek és vízkészlet-gazdálkodás a
DDVIZIG működési területén**

1. Ágazati Felértékelődés

Alapfogalmak:

Vízkészletek <> Vízigények

- Természetes lefolyás
- Ökológiai vízigény
- Rendelkezésre álló szabad készlet
- Tározás

Vízkészlet-gazdálkodás: a vízkészletek és a vízigények mennyiségi és minőségi, valamint időbeli és térbeli összehangolásához szükséges tevékenységek

Vízháztartási mérlegek (mértékadó időszak az augusztus hónap)

Klímaváltozás

- Szélsőségek megnövekedése
 - Aszályok (nem csak nyáron)
 - Hirtelen nagy csapadékok, gyors lefolyás

Víz Keretirányelv

- 2000. december 22.
- Célok:
 - a vízi és vizes élőhelyek romlásának megakadályozás, védelme, állapotának javítása,
 - **a fenntartható vízhasználat elősegítése a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,**
 - a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével, veszélyes anyagok fokozatos kiiktatása,
 - a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
 - az árvizek és aszályok kedvezőtlen hatásainak mérséklése.
- Felszíni és felszín alatti vizek, valamint a vizekkel kapcsolatban lévő védett területek jó állapotának elérése 2015-ig

- Felszíni víztestek: jó ökológia állapot/potenciál és jó kémiai állapot
- Felszín alatti víztestek: jó mennyiségi és jó kémiai állapot
- Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (országos, részvízgyűjtő, alegységi szint)
 - Víztestek és védett területek jellemzői
 - Terhelések és hatások
 - Állapotértékelés
 - Műszaki, szabályozási és gazdasági célú intézkedési programok
 - 6 évente felülvizsgálat

Kvassay Jenő Terv (Nemzeti Vízstratégia)

- 2017-ben került elfogadásra
- Magyar vízgazdálkodás 2030-ig terjedő keretstratégiája és 2020-ig terjedő középtávú intézkedési terve
- Feladata:
 - Vizek kezelésével és állapotával kapcsolatos célok megfogalmazása
 - Intézkedések és feladatok azonosítása
 - A végrehajtás módjának és feltételeinek meghatározása
- Célkitűzései:
 - **Vízvisszatartás és vízszétosztás a vizeink jobb hasznosítása érdekében**
 - Kockázat megelőző vízkárelhárítás
 - **A vizek állapotának folyamatos javítása, a jó állapot elérése**
 - Minőségi víziközmű szolgáltatás és csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherrelés mellett
 - A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten)
 - A vízgazdálkodás gazdasági szabályozó rendszerének újjá szervezése
 - A tervezés és irányítás megújítása

2. Jogszabályok és változásai

Vonatkozó általános jogszabályok

- Az állami vagyonról szóló **2007. évi CVI. törvény**
- A nemzeti vagyonról szóló **2011. évi CXCVI. törvény**
- A vízgazdálkodásról szóló **1995. évi LVII. törvény**
- A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló

- **72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet**
- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló **147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet**
- A vizek és közcélú vízellátási létesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló **120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet**

Vonatkozó speciális jogszabályok

- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló
- **30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet**
- A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló **83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet**
- A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló **123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet**
- A felszín alatti vizek védelméről szóló **219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet**
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló
- **220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet**
- A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló **221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet**
- A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló **28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet**

Változások az elmúlt években

- 2015 év végétől ügyféli jogállás
 - Résztvételi jog az eljárási cselekményben
 - Nyilatkozattételi jog
 - Az ügyfél nem köteles megkérni a vízügyi igazgatóság szakmai véleményét, nyilatkozatát
 - A vízügyi igazgatóság csak az eljárás megindítását követően értesül a vízhasználati igényről
 - A vízügyi igazgatóság szakmai véleménye nem kötelező érvényű az eljárásban
- 2017 év végétől vagyonkezelői hozzájárulás

- Kérelmezőnek a kérelem részeként igazolnia kell a vízügyi igazgatóság vagyongazdálkodási hozzájárulásának meglétét (állami tulajdonban lévő vízkészlet, vízilétesítmény, felszín alatti vizek víztartó képződménye vagy felszíni víz medre)
- A vízügyi igazgatóság már az eljárás megindítását megelőzően értesül a vízhasználati igényről
- A vízügyi igazgatóság vagyongazdálkodási hozzájárulása kötelező érvényű az eljárásban

3. Vizek projekt

Mezőgazdasági Vízhasználat Információs és Ellenőrzési Keretrendszer (röviden: **VIZEK**) projekt:

- Támogatási konstrukció: Adminisztratív terhek csökkentése

KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15

- Prioritás: Közigazgatási eljárások átalakítása, hatékonyságának javítása
- Kedvezményezett: BM vezette konzorcium
- Támogatási összeg: 5,2 milliárd Ft
- Célja: A tervezett beruházások vízjogi engedélyezésének egyszerűsítése *online engedélyezési keretrendszer* létrehozásával

Objektumazonosítás:

- 2018. január 1-től
- Vízgazdálkodási objektumazonosítási rendszer a vizek és vízilétesítmények műszaki nyilvántartásban történő egyértelmű azonosításához
- VOR szám (Vízügyi Objektum Rendszám)
- Az objektum-, a műszaki és vízikönyvi nyilvántartások közötti kapcsolat
- Objektumtípusok és tulajdonságok
- Objektumazonosítási nyilatkozat
- Elvi vízjogi engedélyezés során meg kell kérni
- Vízjogi létesítési engedélyezés során meg kell kérni (kivéve, ha az elvi engedélyezési fázisban már kiadásra került)
- Vízjogi üzemeltetési engedélyezés során meg kell kérni (kivéve, ha az elvi vagy létesítési engedélyezési fázisban már kiadásra került)

4. Természeti adottságaink

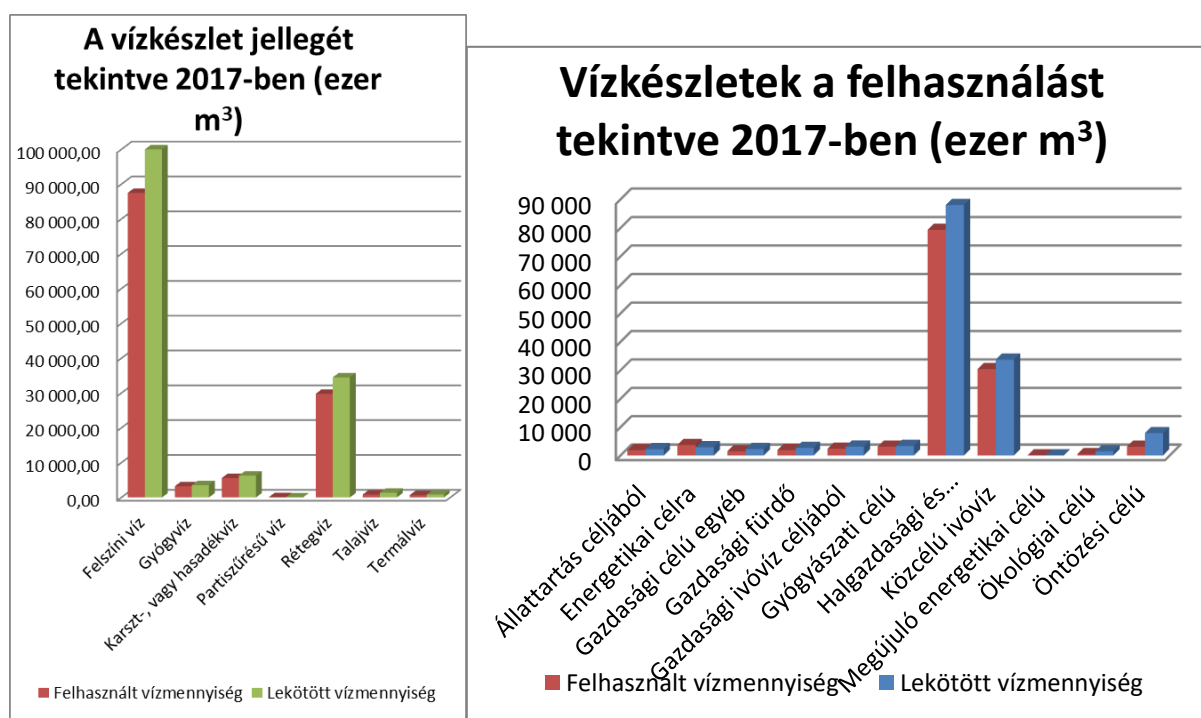
A DDVIZIG működési területe:

- 9 976 km² (3. legnagyobb működési területű igazgatóság)

- Baranya, Somogy, Tolna megye
- 527 település (29 város)
- 700 ezer lakos
- Túlnyomórészt dombvidéki jellegű
- Fő befogadók a Duna, a Dráva, a Balaton
- Vízfolyáshálózat sűrűsége 1,17/km²
- Szabad készletek a Duna és a Dráva mentén
- Belső területeken vízvisszatartásos tározás

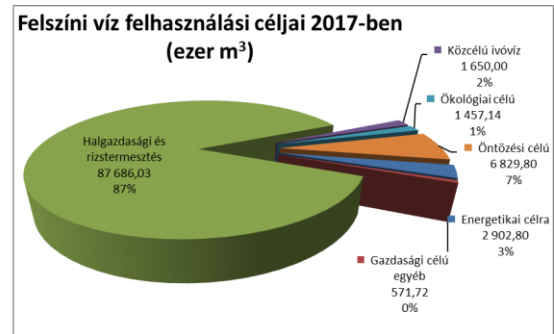
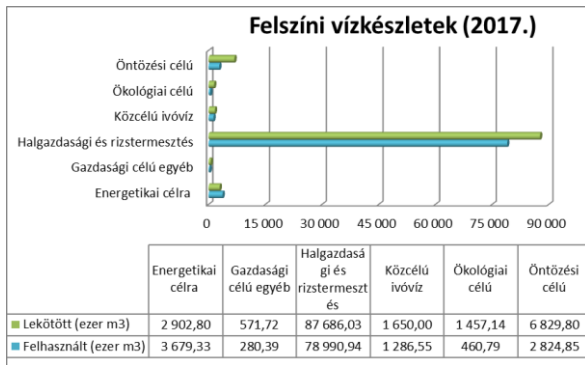
5. Vízkészletek

Felhasznált és lekötött vízmennyiségek

2044 db vízhasználat; 127.700.000 m³ lekötött, 147.730.000 m³ felhasznált vízmennyiség

Felszíni vízkészletek és vízhasználatok

430 db halastó, 52 db öntözés

Felszíni vízkészlet-vizsgálatok

- DDVIR (Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vízügyi Információs Rendszer)
- 90 %-ban hegy- és dombvidéki terület
- Saját vízgyűjtő területek
- Természetes vízrendszerek
- Statikus módszer, sokéves mérési eredmény
- Természetes $Q_{aug80\%}$ -os középvízhozam
- Mederben hagyandó vízhozam és szabad vízkészlet meghatározása
- Vízmérleg a vízfolyáshálózat bármely pontján
- Vízgazdálkodási hossz-szelvények (kiszívi, éves)

Problémák

- Túlzott vízvisszatartás, vízhiányos vízfolyásszakaszok
 - A Dél-Dunántúlon a 133 db vízfolyás víztestből:
 - Van szabad vízkészlet: 44 db
 - Nincs szabad vízkészlet: 62 db
 - További vizsgálat szükséges: 27 db
- Duzzasztások
- Hosszirányú átjárhatósági problémák

Tapasztalatok

- Havi vízmérlegek nincsenek, egységes módszertan szükségessége
- Statisztika <> Real-time modellezés (dombvidéken inkább statisztika)
- Objektumazonosítás: kérelem táblázatok értelmezése, hiányos kitöltések
- Adatszolgáltatások (volt OSAP): kevés önkéntes bevallás, nehézkes elérés

Felszín alatti vízkészletek és vízhasználatok

Felszín alatti vízkészletek és vízhasználatok: felszín alatti vízhasználatok főbb típusai és mennyiségei, a rendelkezésre álló vízkészletek meghatározása.

FAV típusok:

Vízkészlet jellege szerint: 1, 2, 3 osztályú

talajvíz, rétegvíz, parti szűrésű víz, termálvíz, karszt és hasadékvíz, gyógyvíz

Vízhasználat jellege szerint: milyen célból 1-7 és A, B

közcélú- gazdasági ivóvíz,

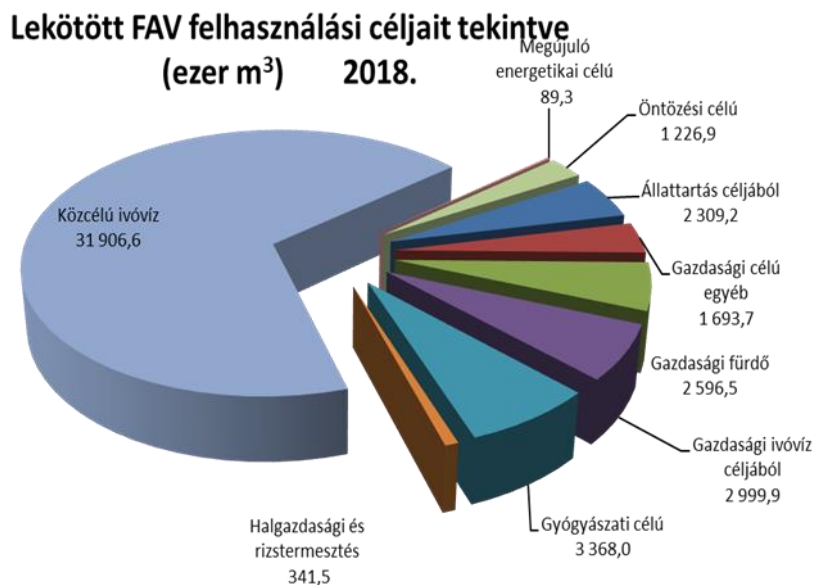
Gyógyászati, gazdasági egyéb és fürdő, öntözés, állattartás,

A rendelkezésre álló vízkészletek meghatározása vízmérleg számítások alapján.

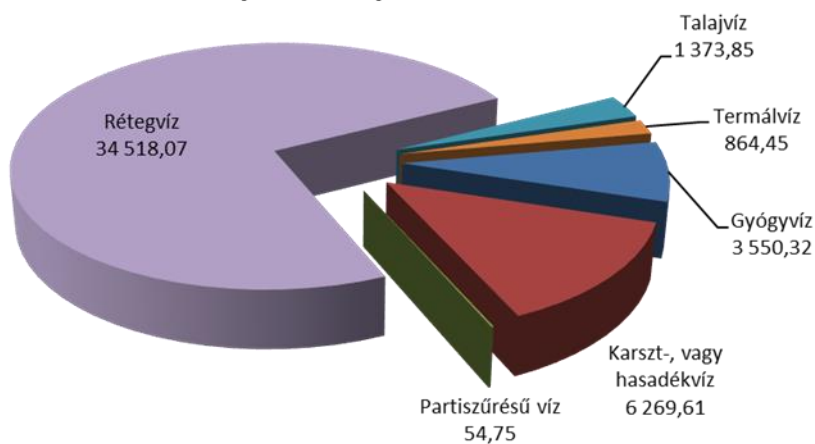
Cél: Az utónpótlódó vízmennyiség alapján víztestenként meghatározni a ténylegesen leköthető vízmennyiségeket!

Modellezéssel a Mennyiségi Igénybevételi Határérték (Mi) meghatározása

Regionális vízkészlet-gazdálkodás

Lekötött FAV a jellegét tekintve 2017. (ezer m³)

Termálvíz kitermelés 2018 évben a DDVIZIG működési területén :

	2018	2005
Fürdő Termelés:	2 050 200 m ³	1 656 650 m ³
Fürdő Lekötés:	2 638 100 m ³	2 820 878 m ³
Gyógyvíz Termelés :	2 757 965 m ³	1 907 119 m ³
Gyógyvíz Lekötés :	3 367 978 m ³	1 956 283 m ³

Minősített gyógyvizek: Szigetvár, Harkány, Igal, Kaposvár, Nagyatád

Felszín alatti vízháztartási mérleg elemei :

- *Utánpótlódás csapadékból, felszíni vízfolyásból és szomszédos víztest-csoportból*
- *Természetes megcsapolás vízfolyások, források, párolgás, víztestbe átszivárgó víz*
- *Társadalom közvetlen vízigénye (VKJ)*
- *Társadalom közvetett vízigénye*
(belvízelvezető csatornák, bányatavak többlet párolgása)

A felszín alatti vizek mennyiségi állapota szempontjából fontos kérdések

- *Vízszintsüllyedés talaj-rétegvíz nincs jelentős süllyedés*
- *Vízháztartási mérleg*

<i>Víztest neve</i>	<i>utánpótlódás</i>	<i>közvetlen</i>	<i>közvetett</i>	<i>megcsapolás</i>
	<i>vízki vétel</i>	<i>vízki vétel</i>		
	<i>m3/nap</i>	<i>m3/nap</i>	<i>m3/nap</i>	<i>m3/nap</i>
Karasica	312 563	17 312	3 976	295 291
Kapos	574 187	39 125	46 575	535 202
Mecsek	76 044	10 464	104	65 580
Villányi hegység	22 157	16 152	0	6 005
Rinya-mente	537 202	19 789	13 002	517 623
Fekete-víz	558 252	40 774	2 607	517 759
Balaton déli vgy	670 777	7 945	542	662 743

Tapasztalataink, javaslatok, jövőkép:

dinamikus vízkészlet-gazdálkodási modellezés,
 vízgazdálkodási célú adatszolgáltatások,
 ökológiai vízigények meghatározása,
 Havi nem, de negyedéves vízmérleg-számítás lehet,

a VKJ lakóhely szerinti bevallások átvezetésével.

A lekötött vízmennyiségek felülvizsgálata,

Határozott idejű üzemeltetési engedélyek kiadása.

A rendelkezésre álló vízkészletek meghatározása

vízmérleg számítások alapján.

Cél: Az utónpótlódó vízmennyiség alapján víztestenként meghatározni a ténylegesen leköthető vízmennyiségeket!

Modellezéssel a Mennyiségi Igénybevételi Határérték (Mi) meghatározása

Lokális és Regionális vízkészlet-gazdálkodás

- Dél-Dunántúl mint nagyrészt dombvidéki és a nagy befogadók (Duna, Dráva, Balaton) vízvásztóján elhelyezkedő terület vízgazdálkodási szempontból eltér az ország nagyobb részére jellemző „alvízi medence jellegtől”. A helyben keletkező vízkészletek több nagyságrenddel kisebbek, mint a határ menti folyókban található, ami a terület belsejére koncentrálódó vízigények kielégítését megnehezíti.
- A felszíni vizek kedvezőtlen területi eloszlását a felszín alatti vízkészletek kiegyensúlyozottabb jelenléte részben kompenzálja. A részlegesség azt jelenti, hogy a kommunális vízigények gyakorlatilag kielégíthetők, azonban a mezőgazdaság számára öntözésre vagy halgazdálkodásra felhasználható vízmennyiség korlátozott. A vízbázisok igénybevételének fizikai és jogi korlátai vannak az érvényes jogszabályok szerint is, amit az EU Víz Keretirányelv még megerősít az ökológiai szempontok prioritása, a fenntartható fejlődés és a gazdasági visszatérülés elvei alapján.
- A vízgazdálkodás jövője a gyakorlatban is megvalósított integrált vízgyűjtő gazdálkodás, vagyis a tevékenységeknek, azok vízigényének a vízkészletekkel és a hidrológiai folyamatokkal történő összehangolása térben és időben.

Pécs, 2019. július 18.

Sághiné Juhász Ildikó felszín alatti vízkészlet-gazdálkodási referens
és Kovács Gábor felszíni vízkészlet-gazdálkodási referens